

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om riksdagsmannaval och kommunala vallagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det vid val och rådgivande statliga folkomröstningar skall vara möjligt att förhandsrösta även vid tillfälliga förhandsröstningsställen som ordnas av Post- och televerket och om vilka föreskrivs genom förordning. Av dessa skall de flesta vara förlagda till postombudsställen. De tillfälliga förhandsröstningsställena ersätter en del av de postanstalter som fungerat som förhandsröst-

ningsställen och som dragits in i samband med omorganiseringen av postkontorsnätet. Det föreslås dessutom att det görs vissa ändringar av teknisk natur, vilka gäller granskningen av röstsedlar som avgivits vid förhandsröstningen samt anmälan om valförrättare vid förhandsröstning.

Ändringarna avses träda i kraft så att de kan tillämpas redan vid 1992 års kommunalval.

MOTIVERING

1. Nuläget och de föreslagna ändringarna

1.1. Behovet av en ändring av vallagstiftningen

En mera omfattande ändring av vallagstiftningen gjordes senast genom lagar av år 1990 (434—437/90), varvid det bl.a. skedde en övergång till endagsval. De föreslagna ändringarna föranleds av de ändringar som skett inom postkontorsnätet samt de kommunala centralvalnämndernas erfarenheter och postens erfarenheter av valen.

När posten har minskat antalet anstalter har 282 sådana postanstalter indragits som fungerade som förhandsröstningsställen vid det senaste riksdagsvalet. Därför är det skäl att åtgärder vidtas för säkerställande av väljarnas möjligheter att förhandsrösta på de före detta postanstalternas verksamhetsområde.

Granskningen av de röstsedlar som har avgivits som förhandsröster vid statliga val har kunnat inledas vid valdistriktets centralnämnd redan kl. 15.00 på valdagen, medan de kommunala centralvalnämnderna vid kommunalval har kunnat påbörja samma uppgift först kl. 16.00. För minskande av den oskäligen brådska som följer av detta är det skäl att även vid kommunalval inleda granskningen vid en tidigare tidpunkt.

Vid Post- och televerket har det vid tidigare val upplevts som problematiskt att verket enligt lag redan en lång tid före valet måste anmäla till den kommunala centralvalnämnden vilka som fungerar som valförrättare i Post- och televerkets anstalter på kommunens område. Erfarenheten har visat att det har varit nödvändigt att ideligen göra rättelser i och tillägg till dessa anmälningar. För undvikande av det onödiga arbetet som detta förorsakar har det bedömts vara motiverat att vidta åtgärder för slopande av ovan nämnda skyldighet.

1.2. Förhandsröstning på posten

Förhandsröstningens popularitet har ökat från val till val. Vid 1991 års riksdagsval förhandsröstade redan 1 135 259 röstberättigade. Då det totala antalet röstande var 2 776 984, utgjorde antalet förhandsröstande 40,9 % därav. Största delen av förhandsrösterna avgavs i Finland vid Post- och televerkets anstalter. Det totala antalet personer som röstade vid postanstalterna var 1 080 377, vilket motsvarar 95,2 % av alla dem som förhandsröstade.

Till förhandsröstningsställen hade i dessa val genom förordning utsetts 1 027 av Post- och televerkets anstalter. Av dessa har sedermera indragits 282 i samband med omorganiseringen av postkontorsnätet. Vid de indragna förhandsröstningsställena röstade vid det senaste riksdagsvalet ca 51 000 väljare, dvs. ca 4,7 % av alla dem som förhandsröstade vid postanstalterna.

För ersättande av den postservice som tillhandahållits vid de indragna postanstalterna har det inrättats postombudsställen, vid vilka postservicen i de flesta fall sköts av en privat näringsidkare med stöd av ett avtal som ingåtts med posten. Vid utgången av år 1991 fanns det sammanlagt 1 059 sådana postombud. Dessutom har postens distributionsnät utvecklats. I glesbygden finns sammanlagt ca 500 postdistributionslinjer som sköts med bil. På dessa linjer sköts utdelning och övrig postservice via postlådor. Av de postanstalter som vid 1991 års riksdagsval fungerade som förhandsröstningsställen har 33 stycken ersatts med en sådan linje.

Förhandsröstning kan enligt gällande lag ordnas varken hos postombud eller inom postens distributionsnät. Endast Post- och televerkets egna anstalter kan genom förordning utses till förhandsröstningsställen. En indragning av de postanstalter som har fungerat som förhandsröstningsställen skulle försämra möjligheterna att förhandsrösta för de röstberättigade som har haft för vana att rösta på dessa förhandsröstningsställen, såvida inte ersättande möjligheter till förhandsröstning ordnas.

Indragna postanstalter som har fungerat som förhandsröstningsställen finns runtom i landet. Mest kännbart skulle dock väljarnas möjligheter att förhandsrösta försämrats i glesbygden, i synnerhet i östra och norra Finland och på vissa garnisonsorter. För exemplifieringens

skull kan konstateras att sju av de postanstalter som har fungerat som förhandsröstningsställen har dragits in i Övertorneå kommun i Lapplands län. Vid dessa postanstalter röstade sammanlagt 898 personer vid det senaste riksdagsvalet. Posten har utfört en noggrann utredning om förhållandena vid de förhandsröstningsanstalter som dras in. Av utredningen framgår bl. a. antalet personer som röstat vid dessa anstalter samt avståndet från anstalten till närmaste kommuncentrum och postanstalt.

Post- och televerkets kontorsnät har haft en central betydelse för att förhandsröstningen skall lyckas. Post- och televerket har aktivt arbetat med att planera ersättande möjligheter till förhandsröstning. Arbetsgruppen för utvecklande av förhandsröstning via posten framlade ett förslag i ärendet hösten 1991. Enligt förslaget kan postens distributionsnät och tillfälliga förhandsröstningsställen användas som ersättande förhandsröstningsställen. Enligt arbetsgruppens bedömning kan en bilburen postutdelare fungera som valförrättare på alla de 33 linjer, som har ersatt ett indraget förhandsröstningskontor. Däremot förhåller sig arbetsgruppen med reservation till förhandsröstning på skärgårdens båtlinjer. Arbetsgruppen konstaterar att röstningen kräver specialarrangemang och att själva röstningen räcker längre än vid en fast postanstalt, vartill arbetsgruppen bedömer att kostnaderna per röstningshändelse blir avsevärt högre än vid en fast postanstalt. Arbetsgruppen bedömer att det behövs ca 60 tillfälliga förhandsröstningsställen som tillhandahålls av Post- och televerket. Posten har utfört en särskild utredning om postombudsexpeditionernas möjligheter att fungera som förhandsröstningsställen. Enligt utredningen kan 36 postombudsexpeditioner fungera som tillfälliga förhandsröstningsställen.

Med stöd av erfarenheterna av tidigare val är bedömningen den att förhandsröstningens popularitet kommer att öka ytterligare. Därför måste åtgärder vidtas för eliminering av den brist på förhandsröstningsställen som har förorsakats av omstruktureringen av postkontorsnätet. Vad skärgårdsområdena beträffar talar också 6 § lagen om främjande av skärgårdens utveckling (494/81) för sådana åtgärder. I paragrafen sägs att stat och kommun bör se till att skärgårdens bofasta befolkning har tillgång till en i skärgårdsförhållanden nödvändig specialservice till skälig kostnad och på skäligt avstånd.

Vid vissa garnisoner har för förhandsröstning använts en till förhandsröstningsställe utsedd postanstalts tillfälliga serviceställen. Vid dessa har ansvaret för ordnandet av röstningen vilat på en till uppgiften utsedd posttjänsteman som fungerar som valförrättare vid respektive postanstalt. Röstningen har vanligen pågått endast en dag vid dessa kontor. Tillfälliga förhandsröstningsställen av denna typ bör Post- och televerket vid behov kunna använda även i framtiden framför allt på de garnisonsorter där det postkontor som har fungerat som förhandsröstningsställe har indragits. Vid dessa tillfälliga röstningsställen kunde röstningen även ta kortare tid än den allmänna förhandsröstningstid som lagen föreskriver. Det är motiverat att bestämmelser om dylika tillfälliga förhandsröstningsställen också i framtiden utfärdas genom förordning, av vilken även den avvikande tiden för förhandsröstning framgår.

Som tillfälliga förhandsröstningsställen bör också kunna användas de postombudsställen som Post- och televerket anser vara lämpliga för ändamålet. Även för sådana förhandsröstningsställen skall Post- och televerket utse valförrättare, som samtycker till uppdraget och som också kan vara någon annan än en tjänsteman vid Post- och televerket, t. ex. ett postombud. Det är motiverat att överenskomme person angående mottagandet av uppgiften som valförrättare, och med betoning av det straffrättsliga tjänsteansvar som följer med skötseln av uppgiften.

Däremot bör användningen av postens distributionsnät för förhandsröstning inte tillåtas. Redan av praktiska skäl kan det inte anses motiverat med röstning utomhus vid en postlåda eller i en trång distributionsbil eller i en båt, även om det vid vart och ett förhandsröstningsställe installeras separata röstningsbåsar för ändamålet. Dessutom kan det visa sig svårt att sammanjämka en posttjänstemans olika skyldigheter, som t. ex. säkerställandet av valhemligheten och brevhemligheten i samband med röstningen.

De föreslagna reformerna förutsätter ändringar i flera av stadgandena i lagen om riksdagsmannaval (391/69) och kommunala vallagen (361/72). Förutom vid riksdagsval och kommunalval skall de reviderade stadgandena även tillämpas vid val av republikens president och vid rådgivande statliga folkomröstningar.

1.3. Granskning av röstsedlar som avgivits vid förhandsröstning

Rätten att rösta i fråga om personer som har förhandsröstat granskas vid statliga val av valkretscentralnämnderna beträffande dem som har upptagits i vallängderna för valdistriktet och av de kommunala centralvalnämnderna beträffande dem som har upptagits i vallängderna för röstningsområdena. De godkända valkuverten, som granskats av valkretscentralnämnden, skall hållas i säkert förvar och isär från ytterkuverten. De av den kommunala centralvalnämnden godkända valkuverten skall tillställas valkretscentralnämnden för granskning och räkning av röstsedlarna.

Vid kommunalval granskar de kommunala centralvalnämnderna på motsvarande sätt de förhandsröstningshandlingar som inkommit inom utsatt tid. De godkända valkuverten skall hållas i säkert förvar vid den kommunala centralvalnämnden och isär från ytterkuverten.

De godkända valkuverten öppnas och de röstsedlar som finns inuti dem granskas och räknas vid statliga val av valkretscentralnämnden och vid kommunalval av den kommunala centralvalnämnden. Dessa åtgärder skall vidtas på valdagen innan valförrättningen på röstningsstället upphör. Granskningen och räkningen av röstsedlarna kan vid statliga val inledas tidigast kl. 15.00 och vid kommunalval tidigast kl. 16.00.

Målet är att ett preliminärt meddelande om resultatet av förhandsröstningen skall tillhandahållas av valkretscentralnämnderna och, vid kommunalval, av de kommunala centralvalnämnderna redan strax efter klockan 20 när förhandsräkningen av de röstsedlar som avgivits i den egentliga valförrättningen börjar och när prognoserna därom börjar ges vid valnämnderna. För att detta mål skall nås måste förhandsrösterna fås räknade i god tid före ovan nämnda tidpunkt. Det är valmyndigheternas skyldighet att se till att uppgifter om resultatet av förhandsröstningen inte kommer ut i offentligheten förrän valförrättningen har upphört.

Vid förhandsröstningen vid Post- och televerkets anstalter röstade 623 149 personer i det direkta presidentvalet och elektorsvalet 1988. Vid dessa postanstalter röstade 449 680 personer i 1988 års kommunalval och 1 080 377 personer i 1991 års riksdagsval. Förhandsrös-

tandet beräknas öka avsevärt även i kommande kommunalval.

Det har beräknats att de kommunala centralvalnämnderna i synnerhet i de stora städerna vid kommunalval kommer att ha stora svårigheter att verkställa granskningen och räkningen av de i förhandsröstningen avgivna röstsedlarna före kl. 20.00, såvida granskningen av röstsedlarna får inledas först kl. 16.00. Eftersom det inte heller finns någon anledning att anta att uppgifter om resultatet av förhandsröstningen skulle komma ut i offentligheten före kl. 20.00 på grund av att rösträkningen har inletts en timme tidigare, föreslås det att granskningen och räkningen av förhandsrösterna även vid kommunalval skall få inledas redan kl. 15.00. Reformen skall genomföras genom att 75 § 1 mom. kommunala vallagen ändras.

Det är dock inte ändamålsenligt att granskningen och räkningen av förhandsröster också vid sådana kommunala centralvalnämnder där antalet förhandsröster är litet skall inledas redan kl. 15.00. I dessa kommuner kan de mål som uppställts för givandet av preliminära uppgifter om resultatet av förhandsröstningen nås, fastän granskningen och räkningen av förhandsröster inleds vid ett senare klockslag före kl. 20.00. Det är dock inte nödvändigt att ett stadgande om detta tas in i kommunala vallagen, eftersom detta kan beaktas lämpligare i de föreskrifter och anvisningar som justitieministeriet med stöd av 76 § 2 mom. och 102 § kommunala vallagen meddelar de kommunala centralvalnämnderna angående räkningen av förhandsröster och givandet av preliminära uppgifter om valresultatet.

1.4. Anmälan om postens valförrättare

Enligt gällande vallagar skall Post- och televerket inom utsatt tid, innan förhandsröstningen börjar eller före valet, till den kommunala centralvalnämnden anmäla namnet på och tjänsteställningen eller uppgiften för valförrättarna vid de postanstalter som har utsetts till förhandsröstningsställen samt de klockslag vid vilka förhandsröstningen sker.

I praktiken har det faktum att valförrättarna förordnats i ett så tidigt skede lett till att det har blivit nödvändigt att göra många rättelser

i och tillägg till förordnandena, i synnerhet efter det att veckoslutsröstning togs i bruk.

Anmälan om valförrättarnas namn och tjänsteställning eller uppgift till den kommunala centralvalnämnden kan inte anses ha någon betydelse med avseende på säkerställandet av förhandsröstningens riktighet. Det väsentliga är att det vid varje förhandsröstningsställe finns en av Post- och televerket utbildad och förordnad valförrättare, som vet att han sköter sin uppgift med tjänsteansvar.

Därför föreslås det att skyldigheten att anmäla ovan nämnda uppgifter slopas i 68 § lagen om riksdagsmannaval och 64 § kommunala vallagen. Till ovan nämnda stadganden fogas samtidigt ett stadgande, enligt vilket den kommunala centralvalnämnden, vad Post- och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen beträffar, skall underrättas om vilka dagar och vid vilka klockslag de är öppna för förhandsröstning.

2. Ärendets beredning

Riksdagens justitieombudsman har i samband med sitt beslut av den 26 augusti 1991 föreslagit för justitieministeriet att det omedelbart skall vidta åtgärder för tryggnad av skärgårdsbefolkningens möjligheter att förhandsrösta i följande allmänna val.

Förslagen angående Post- och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen och ett slopande av anmälan om postens valförrättare har under 1991 beretts av postens interna arbetsgrupp för utvecklande av förhandsröstningen. Med stöd av postens förslag har ärendet till dessa delar beretts vidare som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet, varvid även företrädare för posten har hörts.

Hösten 1991 har postkontorsnätet, genom förfrågningar som sänts ut till postombuden, utrett vilka möjligheter postombudsexpeditionerna i landsbygdskommunerna har att fungera som tillfälliga förhandsröstningsställen. Även postkontorsområdenas synpunkter i ärendet har införskaffats. Av de 143 postombud till vilka förfrågan riktades svarade 110. I 77 svar förhöll sig postombuden positivt och i 33 fall negativt till att deras postombudsexpedition fungerar som tillfälligt förhandsröstningsställe. Enligt postkontorsområdenas ställningstaganden kan 36 av de postombudsexpeditioner som

lämnat ett positivt svar tänkas fungera som tillfälligt förhandsröstningsställe.

Den av trafikministeriet den 31 december 1991 tillsatta arbetsgruppen, som har till uppgift att utreda möjligheterna till att Post- och televerkets samt olika myndigheters service ordnas gemensamt i skärgården, fick till uppgift att avge en mellanrapport om frågor som ansluter sig till ordnandet av röstning inom Post- och televerkets anstalts- och distributionsnät.

Ett förslag som gäller en tidigareläggning av granskningen av röstsedlar som har avgivits vid förhandsröstning har beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet på grundval av förslag som framlagts av de kommunala centralvalnämnderna.

3. Propositionens verkningar

Utgifterna för valförrättarna vid Post- och televerkets anstalter betalas både vid statliga val och folkomröstningar och vid kommunal-

val av statens medel. Justitieministeriet och posten överenskommer sinsemellan särskilt för varje val om hur posten skall ersättas för dessa kostnader. Inrättandet av tillfälliga förhandsröstningsställen åsamkar inte posten några väsentliga nya kostnader. De övriga föreslagna reformerna har inga ekonomiska verkningar.

Med tanke på väljarna är de föreslagna reformerna viktiga eftersom de säkerställer tillräckliga möjligheter till förhandsröstning även efter indragningen av sådana postanstalter som har fungerat som förhandsröstningsställen.

4. Ikraftträdande

Ändringarna föreslås träda i kraft samtidigt så att de beträffande lagstiftningen om kommunalval kan tillämpas redan vid 1992 års kommunalval.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om riksdagsmannaval

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 13 juni 1969 om riksdagsmannaval (391/69) 64 § 1 mom., 65 § 1 mom., 66 § 2 och 3 mom., 67 § 1 mom. 1 punkten, 68 §, 71 § 1 och 4 mom. och 75 § 2 mom.,

av dessa lagrum 64 § 1 mom., 66 § 2 mom., 71 § 1 och 4 mom. och 75 § 2 mom. sådana de lyder i lag av den 3 maj 1985 (370/85), 65 § 1 mom. och 67 § 1 mom. 1 punkten sådana de lyder i lag av den 18 maj 1990 (434/90), 66 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 15 december 1978 (967/78) samt 68 § sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 3 maj 1985 och den 18 maj 1990, som följer:

64 §

Förhandsröstning i hemlandet äger rum vid de av Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen som bestäms genom förordning samt vid de anstalter som avses i 63 § och utomlands i de finska beskickningar som bestäms genom förordning samt ombord på finska fartyg (*förhandsröstningsställen*).

65 §

Anordnandet av röstning vid något annat förhandsröstningsställe än en anstalt ombesörjs av en *valförrättare*. Valförrättare är vid Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen en av verket förordnad person, vid en finsk beskickning dess chef eller en av denne förordnad, vid beskickningen anställd person och ombord på ett finskt fartyg befälhavaren eller en av denne förordnad, på

fartyget tjänstgörande person. Vid en anstalt ombesörjs anordnandet av röstningen av en i 8 § nämnd valbestyrelse.

66 §

Förrättas valen mellan den 1 januari och den 30 april, inleds förhandsröstningen vid Post- och televerkets genom förordning bestämda anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen inom skärgårdsområde, där kommunikationerna på grund av isförhållandena är svåra, redan den 23 dagen före valen.

Vid Post- och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen samt i finska beskickningar kan förhandsröstning enligt vad som stadgas genom förordning pågå kortare tid än vad som stadgas i 1 och 2 mom.

67 §

Förhandsröstning försiggår under de i 66 § nämnda tidsperioderna

1) vid Post- och televerkets anstalter alla vardagar under den tid anstalten är öppen för allmänheten eller under andra tider som bestäms av Post- och televerket, samt lördagar och söndagar mellan klockan 10 och 14, dock inte på nyårsaftonen, nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul, samt vid Post- och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen under tider som bestäms av Post- och televerket;

68 §

Post- och televerket skall senast den 48 dagen före valen meddela den kommunala centralvalnämnden de dagar och tider då förhandsröstning sker vid de av Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen som bestäms att vara förhandsröstningsställen inom kommunen.

Meddelande om de av Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen

som är förhandsröstningsställen inom kommunen samt om röstningstiderna vid dem skall av den kommunala centralvalnämnden tillkännas på det sätt som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. Meddelandet kan tillkännas i samband med ett sådant meddelande som avses i 16 § 3 mom.

71 §

Justitieministeriet skall i god tid före förhandsröstningens början översända röstsedlar, valkuvert, följebrev och ytterkuvert samt förteckningsblanketter som avses i 76 § 2 mom. jämte behövliga anvisningar till de kommunala centralvalnämnderna för vidarebefordran till valförrättarna vid Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen samt till valbestyrelserna. Sådana handlingar och valkretsens i Helsingfors stad valstämplar jämte tillbehör skall på motsvarande sätt sändas till utrikesministeriet för vidarebefordran till de finska beskickningarna och till befälhavarna på finska fartyg.

Efter avslutad förhandsröstning skall de valstämplar jämte tillbehör som använts av valförrättarna vid Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen sändas till den kommunala centralvalnämnden. De valstämplar jämte tillbehör som använts av övriga valförrättare skall sändas till utrikesministeriet.

75 §

Såsom stämpel med vilken röstsedeln stämpas används vid Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen samt andra anstalter valstämpeln för den valkrets inom vilken förhandsröstningsstället är beläget samt vid finska beskickningar och på finska fartyg valstämpeln för Helsingfors stads valkrets.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av kommunala vallagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i kommunala vallagen av den 12 maj 1972 (361/72) 41 §, 60 § 1 mom., 61 § 1 mom., 63 § 1 mom., 64 §, 75 § 1 mom. och 97 §,

av dessa lagrum 41 § och 60 § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 3 maj 1985 (372/85) och 61 § 1 mom., 63 § 1 mom., 75 § 1 mom. och 97 § sådana de lyder i lag av den 18 maj 1990 (436/90) samt 64 § sådan den lyder ändrad genom den sistnämnda lagen och den nämnda lagen av den 3 maj 1985, samt

fogas till 62 §, sådan den lyder ändrad genom ovan nämnda lag av den 3 maj 1985, ett nytt 2 mom. som följer:

41 §

Den kommunala centralvalnämnden skall bringa sammanställningen av kandidatlistorna eller däri ingående uppgifter eller uppgift om var sammanställningen hålls framlagd till de röstberättigades kännedom på det sätt som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen samt dessutom genom tillkännagivande som anslås i centralvalnämndens möteslokal. Av sammanställningen skall ett tillräckligt antal före den 24 september tillställas kommunstyrelsen och i god tid före valet de kommunala valnämndernas och valbestyrelsernas ordförande samt valförrättarna vid de av Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen som bestämts att vara förhandsröstningsställen inom kommunen. Sammanställningarna skall även hållas tillgängliga för kommunens medlemmar.

60 §

Förhandsröstning äger rum vid de av Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen som bestäms genom förordning samt vid de anstalter som nämns i 59 § (förhandsröstningsställen).

61 §

Anordnandet av röstning vid Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen ombesörjs av en av verket förordnad person (valförrättare) och vid övriga anstalter av en valbestyrelse som avses i 5 §.

62 §

Vid Post- och televerkets tillfälliga förhands-

röstningsställen kan förhandsröstningen enligt vad som stadgas genom förordning pågå kortare tid än vad som stadgas i 1 mom.

63 §

Förhandsröstning försiggår vid Post- och televerkets anstalter varje vardag under den tid då anstalten är öppen för allmänheten eller under någon annan, av Post- och televerket bestämd tid, samt på lördagar och söndagar mellan klockan 10 och 14, och vid Post- och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen under de tidsperioder som avses i 62 § 2 mom. under tider som bestäms av Post- och televerket. I en anstalt sker förhandsröstningen enligt vad valbestyrelsen bestämmer den dag då förhandsröstningen avslutas eller föregående dag samt någon annan dag, på de tider som bestyrelsen bestämmer.

64 §

Post- och televerket skall 14 dagar före förhandsröstningens början meddela den kommunala centralvalnämnden de dagar och tider, när förhandsröstning sker vid de av Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen som bestämts att vara förhandsröstningsställen inom kommunen.

Meddelande om de av Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen som är förhandsröstningsställen inom kommunen samt om röstningstiderna vid dem skall av den kommunala centralvalnämnden tillkännas på det sätt som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. Meddelandet kan tillkännas i samband med ett sådant meddelande som avses i 11 § 3 mom.

75 §

Den kommunala centralvalnämnden skall vid sitt sammanträde på valdagen, vilket kan inledas tidigast klockan 15, börja granska de röstsedlar som har givits in vid förhandsröstning och som finns i valkuvert vilka avses i 74 § 5 mom. De röstsedlar som är ogiltiga och som därför skall lämnas obeaktade avskiljs till en särskild grupp. Övriga röstsedlar ordnas så att de som gäller en viss kandidat bildar en särskild grupp. Antalet röstsedlar i varje grupp skall räknas.

97 §

Då förordnande om nya val har utfärdats

Helsingfors den 6 mars 1992

eller ny tid har satts ut för förrättande av val, sker förhandsröstning endast i den kommun som förordnandet gäller. Vid de av Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen som är förhandsröstningsställen förrättas härvid dock inte förhandsröstning på nyårsaftonen, nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Minister *Kauko Juhantalo*

1.

Lag**om ändring av lagen om riksdagsmannaval**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 13 juni 1969 om riksdagsmannaval (391/69) 64 § 1 mom., 65 § 1 mom., 66 § 2 och 3 mom., 67 § 1 mom. 1 punkten, 68, § 71 § 1 och 4 mom. och 75 § 2 mom., av dessa lagrum 64 § 1 mom., 66 § 2 mom., 71 § 1 och 4 mom. och 75 § 2 mom. sådana de lyder i lag av den 3 maj 1985 (370/85), 65 § 1 mom. och 67 § 1 mom. 1 punkten sådana de lyder i lag av den 18 maj 1990 (434/90), 66 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 15 december 1978 (967/78) samt 68 § sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 3 maj 1985 och den 18 maj 1990, som följer:

Gällande lydelse

64 §

Förhandsröstning i hemlandet äger rum i de av post- och televerkets anstalter som bestäms genom förordning samt i de anstalter som avses i 63 § och utomlands i de finska beskickningar som bestäms genom förordning samt ombord på finskt fartyg (*förhandsröstningsställen*).

65 §

Anordnandet av röstning på något annat förhandsröstningsställe än en anstalt ombesörjs av en *valförrättare*. Valförrättare är i Post- och televerkets anstalter en av verket förordnad tjänsteman, i finsk beskickning dess chef eller av denne förordnad, vid beskickningen anställd person och ombord på finskt fartyg befälhavaren eller en av denne förordnad, på fartyget tjänstgörande person. I en anstalt ombesörjs anordnandet av röstningen av en i 8 § nämnd valbestyrelse.

66 §

Förrättas valen mellan den 1 januari och den 30 april, inleds förhandsröstningen i post- och televerkets genom förordning bestämda anstalter inom skärgårdsområde, där kommunikatio-

Föreslagen lydelse

64 §

Förhandsröstning i hemlandet äger rum *vid* de av *Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen* som bestäms genom förordning samt *vid* de anstalter som avses i 63 § och utomlands i de finska beskickningar som bestäms genom förordning samt ombord på *finska fartyg (förhandsröstningsställen)*.

65 §

Anordnandet av röstning *vid* något annat förhandsröstningsställe än en anstalt ombesörjs av en *valförrättare*. Valförrättare är *vid* Post- och televerkets anstalter *och tillfälliga förhandsröstningsställen* en av verket förordnad *person, vid* en finsk beskickning dess chef eller en av denne förordnad, vid beskickningen anställd person och ombord på *ett* finskt fartyg befälhavaren eller en av denne förordnad, på fartyget tjänstgörande person. *Vid* en anstalt ombesörjs anordnandet av röstningen av en i 8 § nämnd valbestyrelse.

Gällande lydelse

nerna på grund av isförhållandena är svåra, redan den 23 dagen före valen.

Förhandsröstning kan i finska representationer, som bestäms genom förordning, räcka kortare tid än vad i 1 mom. är stadgat.

67 §

Förhandsröstning försiggår under de i 66 § nämnda tidsperioderna

1) i Post- och televerkets anstalter alla vardagar under den tid anstalten är öppen för allmänheten eller under andra tider som bestäms av Post- och televerket, samt lördagar och söndagar mellan klockan 10 och 14, dock inte nyårsaftonen, nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul;

68 §

Post- och televerket skall senast den 48 dagen före valen till den kommunala centralvalnämnden anmäla *namnen på valförrättarna* vid de anstalter inom Post- och televerket som bestämts att vara förhandsröstningsställen inom kommunen, *samt deras tjänsteställning eller uppdrag och de tider då förhandsröstning äger rum.*

Meddelande om de av post- och televerkets anstalter som är förhandsröstningsställen inom kommunen samt om röstningstiderna i dem skall av den kommunala centralvalnämnden tillkännages på det sätt varpå kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. Meddelandet kan utfärdats i samband med sådant meddelande som avses i 16 § 3 mom.

71 §

Justitieministeriet skall i god tid före förhandsröstningens början översända röstsedlar, valkuvert, följbrev och ytterkuvert samt förteckningsblanketter som avses i 76 § 2 mom., åtföljda av nödiga anvisningar, till de kommunala centralvalnämnderna för vidarebefordran till valförrättarna vid post- och televerkets

Föreslagen lydelse

inom skärgårdsområde, där kommunikationerna på grund av isförhållandena är svåra, redan den 23 dagen före valen.

Vid Post- och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen samt i finska beskickningar kan förhandsröstning enligt vad som stadgas genom förordning pågå kortare tid än vad som stadgas i 1 och 2 mom.

1) *vid* Post- och televerkets anstalter alla vardagar under den tid anstalten är öppen för allmänheten eller under andra tider som bestäms av Post- och televerket, samt lördagar och söndagar mellan klockan 10 och 14, dock inte *på* nyårsaftonen, nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul, *samt vid* Post- och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen under tider som bestäms av Post- och televerket;

68 §

Post- och televerket skall senast den 48 dagen före valen *meddela* den kommunala centralvalnämnden *de dagar och tider då förhandsröstning sker vid de av Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen* som bestäms att vara förhandsröstningsställen inom kommunen.

Meddelande om de av Post- och televerkets anstalter *och tillfälliga förhandsröstningsställen* som är förhandsröstningsställen inom kommunen samt om röstningstiderna *vid* dem skall av den kommunala centralvalnämnden tillkännages på det sätt *som* kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. Meddelandet kan *tillkännages* i samband med *ett* sådant meddelande som avses i 16 § 3 mom.

71 §

Justitieministeriet skall i god tid före förhandsröstningens början översända röstsedlar, valkuvert, följbrev och ytterkuvert samt förteckningsblanketter som avses i 76 § 2 mom. *jämte behövliga* anvisningar till de kommunala centralvalnämnderna för vidarebefordran till valförrättarna vid *Post- och televerkets* anstalter

Gällande lydelse

anstalter och till valbestyrelserna. Sådana handlingar och valkretsens i Helsingfors stad valstämplar jämte tillbehör skall på motsvarande sätt sändas till utrikesministeriet för vidarebefordran till Finlands beskickningar och till befälhavarna på finska fartyg.

Efter avslutad förhandsröstning skall de valstämplar jämte tillbehör som använts av valförrättarna vid post- och televerkets anstalter sändas till den kommunala centralvalnämnden. De valstämplar jämte tillbehör som använts av övriga valförrättare skall sändas till utrikesministeriet.

75 §

Såsom stämpel varmed röstsedeln stämplas används i post- och televerkets anstalt och annan anstalt valstämpeln för den valkrets inom vilken anstalten är belägen samt vid finsk beskickning och på finskt fartyg valstämpeln för Helsingfors stads valkrets.

Föreslagen lydelse

och tillfälliga förhandsröstningsställen samt till valbestyrelserna. Sådana handlingar och valkretsens i Helsingfors stad valstämplar jämte tillbehör skall på motsvarande sätt sändas till utrikesministeriet för vidarebefordran till *de finska beskickningarna* och till befälhavarna på finska fartyg.

Efter avslutad förhandsröstning skall de valstämplar jämte tillbehör som använts av valförrättarna vid *Post- och televerkets* anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen sändas till den kommunala centralvalnämnden. De valstämplar jämte tillbehör som använts av övriga valförrättare skall sändas till utrikesministeriet.

Såsom stämpel *med vilken* röstsedeln stämplas används *vid Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen samt andra anstalter* valstämpeln för den valkrets inom vilken *förhandsröstningsstället* är beläget samt vid *finska beskickningar* och på *finska* fartyg valstämpeln för Helsingfors stads valkrets.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av kommunala vallagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i kommunala vallagen av den 12 maj 1972 (361/72) 41 §, 60 § 1 mom., 61 § 1 mom., 63 § 1 mom., 64 §, 75 § 1 mom. och 97 §,

av dessa lagrum 41 § och 60 § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 3 maj 1985 (372/85) och 61 § 1 mom., 63 § 1 mom., 75 § 1 mom. och 97 § sådana de lyder i lag av den 18 maj 1990 (436/90) samt 64 § sådan den lyder ändrad genom den sistnämnda lagen och den nämnda lagen av den 3 maj 1985, samt

fogas till 62 §, sådan den lyder ändrad genom ovan nämnda lag av den 3 maj 1985, ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

41 §

Kommunal centralvalnämnd skall bringa sammanställningen av kandidatlistorna eller däri ingående uppgifter eller uppgift om var sammanställningen hålls framlagd, till de röstberättigades kännedom på det sätt varpå kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen samt dessutom genom tillkännagivande som anslås i centralvalnämndens möteslokal. Av sammanställningen skall ett tillräckligt antal före den 24 september tillställas kommunstyrelsen och i god tid före valet de kommunala valnämndernas samt valbestyrelsernas ordförande ävensom valförrättarna vid de post- och televerksanstalter inom kommunen vilka bestämts att utgöra förhandsröstningsställen. Sammanställningarna skall även hållas tillgängliga för kommunens medlemmar.

60 §

Förhandsröstning äger rum i de av post- och televerkets anstalter som bestäms genom förordning samt i de i 59 § nämnda anstalterna (*förhandsröstningsställen*).

61 §

Anordnandet av röstning i Post- och televerkets anstalter ombesörjs av en av detta verk förordnad tjänsteman (*valförrättare*) och i övriga anstalter av en valbestyrelse som avses i 5 §.

Föreslagen lydelse

41 §

Den kommunala centralvalnämnden skall bringa sammanställningen av kandidatlistorna eller däri ingående uppgifter eller uppgift om var sammanställningen hålls framlagd till de röstberättigades kännedom på det sätt *som* kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen samt dessutom genom tillkännagivande som anslås i centralvalnämndens möteslokal. Av sammanställningen skall ett tillräckligt antal före den 24 september tillställas kommunstyrelsen och i god tid före valet de kommunala valnämndernas *och* valbestyrelsernas ordförande *samt* valförrättarna vid de *av Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen* som bestämts att *vara* förhandsröstningsställen inom kommunen. Sammanställningarna skall även hållas tillgängliga för kommunens medlemmar.

60 §

Förhandsröstning äger rum *vid* de av *Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen* som bestäms genom förordning samt *vid de anstalter som nämns* i 59 § (*förhandsröstningsställen*).

61 §

Anordnandet av röstning *vid* Post- och televerkets anstalter *och tillfälliga förhandsröstningsställen* ombesörjs av en av *verket* förordnad *person* (*valförrättare*) och *vid* övriga anstalter av en valbestyrelse som avses i 5 §.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

62 §

63 §
Förhandsröstning försiggår i Post- och televerkets anstalter varje vardag under den tid då anstalten är öppen för allmänheten eller under någon annan, av Post- och televerket bestämd tid, samt på lördagar och söndagar mellan klockan 10 och 14. I en anstalt sker förhandsröstningen enligt vad valbestyrelsen bestämmer den dag då förhandsröstningen avslutas eller föregående dag samt på någon annan dag, på de tider som bestyrelsen bestämmer.

64 §
Post- och televerket skall 14 dagar före förhandsröstningens början till den kommunala centralvalnämnden anmäla *namnet på valförrättaren* vid en sådan anstalt inom Post- och televerket som bestämts att vara förhandsröstningsställe inom kommunen *samt dennes tjänsteställning eller uppdrag* och de tider då förhandsröstningen äger rum.

Meddelande om de av post- och televerkets anstalter som är förhandsröstningsställen inom kommunen samt om röstningstiderna i dem skall den kommunala centralvalnämnden tillkännage på det sätt varpå kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. Meddelandet kan utfärdas i samband med sådant meddelande som avses i 11 § 3 mom.

75 §
Den kommunala centralvalnämnden skall vid sitt sammanträde på valdagen, vilket kan inledas tidigast klockan 16, börja granska de röstsedlar som har givits in vid förhandsröstning och som finns i valkuvert vilka avses i 74 § 5 mom. De röstsedlar som är ogiltiga och som därför skall lämnas obeaktade avskiljs till en särskild grupp. Övriga röstsedlar ordnas så att

Vid Post- och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen kan förhandsröstningen enligt vad som stadgas genom förordning pågå kortare tid än vad som stadgas i 1 mom.

63 §
Förhandsröstning försiggår *vid* Post- och televerkets anstalter varje vardag under den tid då anstalten är öppen för allmänheten eller under någon annan, av Post- och televerket bestämd tid, samt på lördagar och söndagar mellan klockan 10 och 14, *och vid Post- och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen under de tidsperioder som avses i 62 § 2 mom. under tider som bestäms av Post- och televerket.* I en anstalt sker förhandsröstningen enligt vad valbestyrelsen bestämmer den dag då förhandsröstningen avslutas eller föregående dag samt någon annan dag, på de tider som bestyrelsen bestämmer.

64 §
Post- och televerket skall 14 dagar före förhandsröstningens början *meddela* den kommunala centralvalnämnden *de dagar och tider, när förhandsröstning sker vid de av Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen* som bestämts att vara *förhandsröstningsställen* inom kommunen.

Meddelande om de av *Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen* som är förhandsröstningsställen inom kommunen samt om röstningstiderna *vid* dem skall *av* den kommunala centralvalnämnden *tillkännagas* på det sätt *som* kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. Meddelandet kan tillkännages i samband med *ett* sådant meddelande som avses i 11 § 3 mom.

75 §
Den kommunala centralvalnämnden skall vid sitt sammanträde på valdagen, vilket kan inledas tidigast klockan 15, börja granska de röstsedlar som har givits in vid förhandsröstning och som finns i valkuvert vilka avses i 74 § 5 mom. De röstsedlar som är ogiltiga och som därför skall lämnas obeaktade avskiljs till en särskild grupp. Övriga röstsedlar ordnas så att

Gällande lydelse

de som gäller en viss kandidat bildar en särskild grupp. Antalet röstsedlar i varje grupp skall räknas.

97 §

Då förordnande om nya val har utfärdats eller ny tid har satts ut för förrättande av val, sker förhandsröstning endast i den kommun som förordnandet gäller. På de av Post- och televerkets anstalter som är förhandsröstningsställen förrättas härvid dock inte förhandsröstning på nyårsaftonen, nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul.

Föreslagen lydelse

de som gäller en viss kandidat bildar en särskild grupp. Antalet röstsedlar i varje grupp skall räknas.

97 §

Då förordnande om nya val har utfärdats eller ny tid har satts ut för förrättande av val, sker förhandsröstning endast i den kommun som förordnandet gäller. Vid de av Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen som är förhandsröstningsställen förrättas härvid dock inte förhandsröstning på nyårsaftonen, nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.